

Op 1 december 2009 is de strafzaak tegen de directeur van adviesbureau Bodemstaete begonnen. Dit bureau heeft jarenlang met bodemrapporten gefraudeerd. Het ging vooral om verkennende bodemonderzoeken, waar te weinig of helemaal geen monsters werden genomen. Het bureau 'voorspelde' de verontreiniging op basis van historische informatie en ervaringskennis en voegde valse analysestaten toe. In dertien jaar zijn ongeveer 3.000 neppapporten voor maar liefst 350 gemeenten geproduceerd. Bodemstaete is niet het enige bureau dat de fout is ingegaan. Vorige maand liep het bureau Elementair Putten tegen de lamp.

Diezelfde dag kopte dagblad Trouw dat het gesjoemel met monsters door Bodemstaete het topje van de ijsberg lijkt. De Rekenkamer en de VROM-Inspectie concludeerden in 2005 dat de wettelijke regels onvoldoende worden nageleefd. Het Landelijk Overleg Milieuhandhaving kwam in 2008 tot dezelfde conclusie. Opsporingsinstanties schatten dat maar liefst tien tot vijftien procent van de bemonsteraars regelmatig zou frauderen!

Trouw beschrijft de voordelen van frauderen: het levert financieel voordeel op, het bespaart tijd en het garandeert opdrachten, want positieve uitslagen stemmen klanten tevreden. Niet voor niets noemt Marijn Rang, directeur van CSO Adviesbureau, dit soort gesjoemel broodroof. Marijn en collega's hebben overigens een mooi systeem ontwikkeld om de echtheid van een analysestaat via het Internet te kunnen controleren.

Hoe is het mogelijk dat een bureau zo lang kan malverseren, zonder dat iemand dat in de gaten heeft? Verkennende onderzoeken worden meestal opgesteld als onderdeel van een bouwvergunning. De rapporten komen dus terecht op het bureau van een gemeenteambtenaar. Die moet beoordelen of een rapport door de beugel kan of niet. Zo zijn dus 3.000 neppapporten goedgekeurd. Het kan ook anders. Dat bewees een ambtenaar uit Harderwijk. Hij kon de resultaten uit een neppapport niet rijmen met zijn kennis over een industrieterrein en ging ter plekke controleren wat ervan klopte. En zo liep bureau Elementair Putten tegen de lamp.

VROM denkt dat het beoordelen van bodemrapporten beter door uitvoeringsdiensten op regionale schaal kan gebeuren. Dat voorkomt belangenverstremming op lokaal niveau. Met meer deskundigheid kan dit kwaad verder worden uitgeroeid. En dat zou goed nieuws zijn voor oprechte opdrachtgevers, bonafide bodembedrijven, serieuze overheden en dankbare bodemgebruikers. De aanklager vindt de gevolgen van de fraude verstrekkend. Hij eiste een forse celstraf tegen de directeur van Bodemstaete, om andere fraudeurs af te schrikken. Hij vindt dat de bodemsector gevoelig is voor fraude, met een kleine pakkans en grote verdiensten.

Opdrachtgevers, overheid, bodembranche en consumenten zullen de handen in een moeten slaan om dit bedrog en deze broodroof zoveel mogelijk uit te bannen. Ik pleit voor een bodembrede maatschappelijke discussie, waar ook de wetgeving en de kwaliteitsborging aan de orde mogen komen. Als dat geen mooie klus is voor het jaar 2010. Wie doet mee?